

Kotihoidon vakanssien lisäys

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.05.2019 § 25

Hoito- ja vanhuspalvelujen johtaja Taina Lahtiola ja
kotihoiton osastonhoitaja Hannele Saarinen

Kotihoidon organisointi:

Kotihoito on jaettu maantieteellisesti neljään alueeseen. Jokaisella alueella toimii kotihoidon tiimi ja tiiminvetäjä. Tiiminvetäjät ovat koulutukseltaan sairaanhoitajia/terveydenhoitajia ja he toimivat sairaanhoidollisina asiantuntijoina. Kotihoidon vakituisia toimia on 52, joista hoitajia 39 ja sairaanhoitajia/terveydenhoitajia kahdeksan (8) henkilöä. Lisäksi kotihoidon kotikuntoutuksen tiimissä työskentelee yksi fysioterapeutti, yksi sairaanhoitaja ja yksi lähihoitaja. Asiakasohjauksesta, tukipalveluista, omaishoidosta ja kotihoidon palvelupäätöksistä vastaa kaksi viranhaltijaa, lähiesimiestyöstä yksi viranhaltija.

Henkilöstömitoitus:

Kotihoitoon ei ole luotu valtakunnallisia hoitajamitoituksia kuten ympärivuorokautiseen hoitoon. Kotihoidon tulee hoitaa ja vastaanottaa kaikki asiakkaat henkilökuntamäärästä huolimatta. Kotihoidon asiakkaina ovat ikäihmiset ja vammaiset. Vammaispalvelun asiakkaille kaupungin kotihoito teki vuonna 2018 kotikäyntejä 10 058 kappaletta, ja hoitoa annettiin 4864,7 tuntia. Kotihoitoa ostetaan lisäksi yksityisiltä palveluntuottajilta palvelusetelillä ja ostopalveluina. Ongelmana on kotihoidon yritysten vähäisyys Naantalin alueella. Saaristo ja pitkät etäisyydet asiakaskäynneille eivät houkuttele yrittäjiä. Niin julkisilla kuin yksityisillä toimijoilla on vaikeuksia hankkia osaavaa henkilökuntaa erityisesti kotihoitoon.

Kuntavertailu kotihoidon henkilökunnasta:

Kotihoidon hoitohenkilökunnan tarpeeseen vaikuttavat muun muassa asiakkaiden hoitoisuus, etäisyydet kohteisiin, kotihoidon palvelujen sisältö, toimintaprosessit ja oman tuotannon sekä ostopalvelujen osuus. Kuntavertailua on edellä mainitusta syistä vaikea tehdä aukottomasti.

Taulukko 1:

Kotihoidon henkilökunta ja 75+ vuotiaiden osuus lähikunnissa

KOTIHOITO	hoitajia	sairaan- hoitajia	esimiehiä / apulaisosas- tonhoitajia	väestö 31.12.2018 75+ -vuotiaat	asiakkaat / hoitaja+sh
Lieto	42	7	3	1 530	31,2
Kaarina	47,5	13	3	2 791	46,1
Uusikaupunki	51	14	1	1 812	27,9
Raisio	65	9	3	2 311	31,2
Naantali	39	8	1	1 872	39,8

Naantali on väkiluvultaan verrattavissa parhaiten Liedon kuntaan. Ikääntyneiden osuus (75+vuotiaat) on Naantalissa kuitenkin korkeampi kuin Liedossa (Taulukko 1).

Kuvaus nykytilanteesta:

Hoitajien määrä ei ole tällä hetkellä kotihoidossa riittävällä tasolla. Asiakkaiden hoitoisuus on lisääntynyt ja tarvitaan entistä enemmän parityöskentelyä edellyttäviä hoitokäyntejä. Vaativaa hoitoa tarvitsevien asiakkaiden hoito-aika on usein pitkä (esim. 1,5-2,5h). Käyntejä ei pystytty sijoittamaan kotihoidon työsuunnitelmaan ja parityöskentelyn vaatimus aiheuttaa henkilöstövajauksen työpäivään.

Kotihoitoon on jouduttu lisäämään vaativaa hoitoa tarvitsevien asiakkaiden vuoksi henkilökuntaa kaikkiin työvuoroihin (1-3 henkilöä/työvuoro) keskustan alueella. Lisäykset on toteutettu sijaisjärjestelyillä. Tehokas ja optimaalinen töiden suunnittelu (toiminnanohjausjärjestelmä ja optimointi työkalu) on aiheuttanut asiakkaille kokemuksen hoitajien vaihtuvuudesta. Hoitajien päivittäinen vaihtuminen aiheuttaa haasteita hoidon jatkuvuudessa ja erityisten asiakasryhmien hoidossa (vaikeasti muistisairaat ja vammaiset asiakkaat, mielenterveys- ja päihdeongelmaiset).

Hoitohenkilökunnan työtilannetta on selvitetty talvella 2019 tehdyssä laajassa työpaikkaselvityksessä työterveyshuollon ja työsuojelun kanssa. Työmäärä on todettu kohtuuttoman suureksi. Töiden tehokas optimointi ja liiallinen työmäärä on aiheuttanut kotihoidon tiimirakenteen häviämisen. Tämä aiheuttaa ongelmia työhön sitoutumiseen, hoidon jatkuvuuteen, yhteishenkeen ja kehittämistyöhön. Esimerkiksi iltavuoroissa hoitajilla ei ole mahdollisuutta pitää taukoja. Henkilökunta on uupunutta ja sairaslomien määrä on suuri. Työpaikkaselvityksessä myös esimiehen työmäärä nostettiin erityiseksi huolenaiheeksi.

Korjaavat toimenpiteet:

Johtamisen osalta esimies on antanut tukea haastavassa tilanteessa. Osastonhoitajalle on järjestetty uusi työtila, asiakasohjaaja on aloittanut virassa 03/2019, työnohjausta on ollut saatavilla ja töitä on organisoitu uudelleen mahdollisuuksien rajoissa.

Henkilökunnan osalta muutoksia on tehty työvuoroihin ja asiakastyötä on organisoitu uudelleen. Hälytysrahan määrää on korotettu maaliskuussa 2019. Henkilökunnalle on tarjottu koulutusta ja avainhenkilöille työnohjausta. Yhteistyötä tehdään työterveyshuollon/työsuojelun kanssa ja henkilökunnalle on tarjottu kuntoutusta. Keväällä 2019 pilotoidaan lääkkeiden annosjakelua, jonka toivotaan tuovan helpotusta kotihoidon työmäärään.

Auttavista toimenpiteistä huolimatta, kotihoidon tämän hetkinen työtilanne edellyttää ehdottomasti lisää henkilökuntaa ja apua esimiestyöhön.

Perinteisten kotihoidon palvelujen ohella työn kuormittavuus on suurta kuntoutuksessa. Kotikuntoutus on palvelumuotona uusi, mutta palvelun kysyntä on suurta. Palvelun tarjoaminen kaikille sitä tarvitseville asiakkaille ei

ole nykyisellä henkilöstöllä mahdollista.

Kuvaus sijaistilanteesta:

Nykytilanne hoitajien sijaisuuksien osalta on erittäin vaikea. Henkilökunnan vuosilomiin ja sairastapauksiin on vaikea löytää sijaisia, jonka vuoksi palvelujen laatu saattaa kärsiä. Vakitukselta henkilökunnalta edellytetään suurta joustavuutta, jotta asiakkaiden hoito ei vaarannu sijaisten puuttuessa.

Hoito- ja vanhuspalveluiden johtoryhmä on tehnyt tilanearviota ja valmisteellut resurssilisäyksesitystä. Johtoryhmä ehdottaa kotihoidon henkilöstöressurssien lisäämistä välittömästi seuraavasti:

- 3 hoitajan (varahenkilön) vakanssia (perustuu sijaistilanteeseen ja sairaslomiin)
- 6 hoitajan vakanssia (perustuu tämän hetkiseen asiakastilanteeseen)

Talousarvioon 2020 esitetään:

- 1 fysioterapeutti kotikuntoutukseen (perustuu tämän hetkiseen asiakastilanteeseen)
- 1 hoitaja kotikuntoutukseen (perustuu tämän hetkiseen asiakastilanteeseen)
- 1 apulaisosastonhoitaja (perustuu työntekijämäärään ja työn laajuuteen)

Esityksen kustannusvaikutus vuodelle 2019 on:

- 3 varahenkilön vakanssin perustaminen 1.6.2019 alkaen kustannusneutraali (rahoitus sijaismäärärahoista, yhteensä 63 000 euroa)
- 6 hoitajan vakanssin perustaminen 1.6.2019 alkaen, yhteensä 126 000 euroa

Vuoden 2020 osalta lisäykset esitetään raamilaskelmiin.

Oheismateriaali:

- 11.4.2019 kokouksessa esitetty kotihoidon tilannekatsaus

PERUSTURVAJOHTAJA:

Naantalin sosiaali- ja terveyslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että hoito- ja vanhuspalveluiden kotihoidon resursseja vahvistetaan seuraavasti 1.6.2019 alkaen:

- 1) perustetaan 3 hoitajan (varahenkilön) vakanssia, joiden palkkakustannukset katetaan sijaismäärärahoista
- 2) perustetaan 3 hoitajan vakanssia 1.8.2019 alkaen
- 3) lisäysten kustannusvaikutus, yhteensä 45 000 euroa, esitetään lisämäärärahana vuoden 2019 talousarvioon
- 4) Vuoden 2020 osalta lisäykset käsitellään talousarvion 2020 käsittelyn yhteydessä. Tässä yhteydessä huomioidaan vakanssilisäysten vaikutus kotihoidon ostopalveluiden määrärahoihin.

KÄSITTELY:

Merkittiin, että henkilökunnan edustaja Henry Palomäki oli

läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.

Merkittiin, että hoito- ja vanhuspalvelujen johtaja Taina Lah-
tiola oli läsnä kokouksessa asiantuntijana tämän asian käsit-
telyn ajan.

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA:

Naantalin sosiaali- ja terveyslautakunta päättää esittää kau-
punginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että hoito- ja van-
huspalveluiden kotihoidon resursseja vahvistetaan seuraa-
vasti 1.6.2019 alkaen:

- 1) perustetaan 3 hoitajan (varahenkilön) vakanssia, joiden
palkkakustannukset katetaan sijaismäärärahoista
- 2) perustetaan 6 hoitajan vakanssia 1.8.2019 alkaen
- 3) lisäysten kustannusvaikutus, yhteensä 90 000 euroa, esite-
tään lisämäärärahana vuoden 2019 talousarvioon
- 4) Vuoden 2020 osalta lisäykset käsitellään talousarvion 2020
käsittelyn yhteydessä. Tässä yhteydessä huomioidaan va-
kanssilisäysten vaikutus kotihoidon ostopalveluiden määrära-
hoihin.